

RODE NEUS, GROOT HART

Succes heeft meerdere gezichten, daar weet Arno Huibers alles van. De Eindhovenenaar had moeiteloos het makelaarskantoor van zijn vader over kunnen nemen, maar koos voor een onzeker bestaan als clown. Hij oogstte staande ovaties in circussen in binnen- en buitenland, stond mede aan de wieg van de Cliniclowns, werkte met mensen met dementie, straatkinderen en mensen met een verstandelijke beperking, bouwde een eigen theater in zijn achtertuin en reist stad en land af met zijn kinder- en familievoorstellingen. Op pad met een bevlogen artiest die de rode neus tot kunst verhief.

TEKST: DAPHNE BROERS FOTO'S: VINCENT VAN DEN HOOGEN

Kalverstraat 11, 21 februari, 09.15 uur.

Arno Huibers zet zijn grote rode Mercedes-bus in de achterruit. Op de binnenplaats achter zijn huis stuwt een gemeene wind ons tempo op. We laaien houten kisten, een saxofoon, kledinghoezen, een loeizware versterker, kapstok, microfoonstandaard en een tuinhokje in. Plus: een thermoskan koffie en twee enorme notenkoeken die hij gisteren speciaal bij bakker Meelmuts heeft gehaald. Op naar Castricum, waar hij vandaag de voorstelling 'De glimlach en de bom' zal spelen.

Hij lacht. Zelfspot blijkt al snel zijn middle name. „Verwacht er niet te veel van. Waarschijnlijk zitten er maar drie kinderen. En als we pech hebben, krijgen we geeneens koffie aangeboden.”

In de 33 jaar dat Arno actief is als clown, is hij inmiddels wel wat gewend. Van kleine thea-

tertjes met maar vijf toeschouwers tot grote schouwburgen met twaalfhonderd man publiek. Van straatfestivals en openluchttheaters tot het gebouw waar we straks zullen belanden: een ontmoetingscentrum dat naast theater ook dienst doet als kerk, consultatiebureau en uitvalsbasis voor de bridgeclub.

„Ik kom op de gekste plekken. Zo trad ik ooit op in een tentje voor zeven verstandelijk gehandicapten, terwijl vijftig meter verderop Jan Smit zo vals als wat en op volle oorlogssterkte stond te blazen. Dat is niet fijn natuurlijk. Maar ik kan me goed aanpassen. Twintig, vijftientwintig jaar geleden had ik er een bloedhekel aan om bijvoorbeeld in een gymzaal te spelen. Ik wilde alleen maar het theater in. Maar nu vind ik het echt leuk. Met fantasie en een paar heel eenvoudige decorstukken zitten die kinderen voor hun gevoel een uur lang in het theater, terwijl ze er normaal gesproken gymles hebben. Eigenlijk ga je daarmee terug naar de oervorm van theater. Het gaat om de fanta-

sie die je deelt met je publiek en niet om het gebouw dat er omheen staat.”

Geesterduinweg 3, Castricum, 12.45 uur.

Het is donker in ontmoetingscentrum Geesterhage. In een kantoorje, achterin het cafégedeelte, weet een mevrouw ons te vertellen dat ze de hele ochtend is gebeld met vragen over kaartjes. En waar die te krijgen waren. „Maar ja, ik weet van niks. Mij is niks verteld door de organisatie. Dus dan weten jullie dat.” Ze sloft voor ons uit op haar bruine Uggs en knipt wat lampen aan in de zaal. En nee: meer lampen zijn er niet.

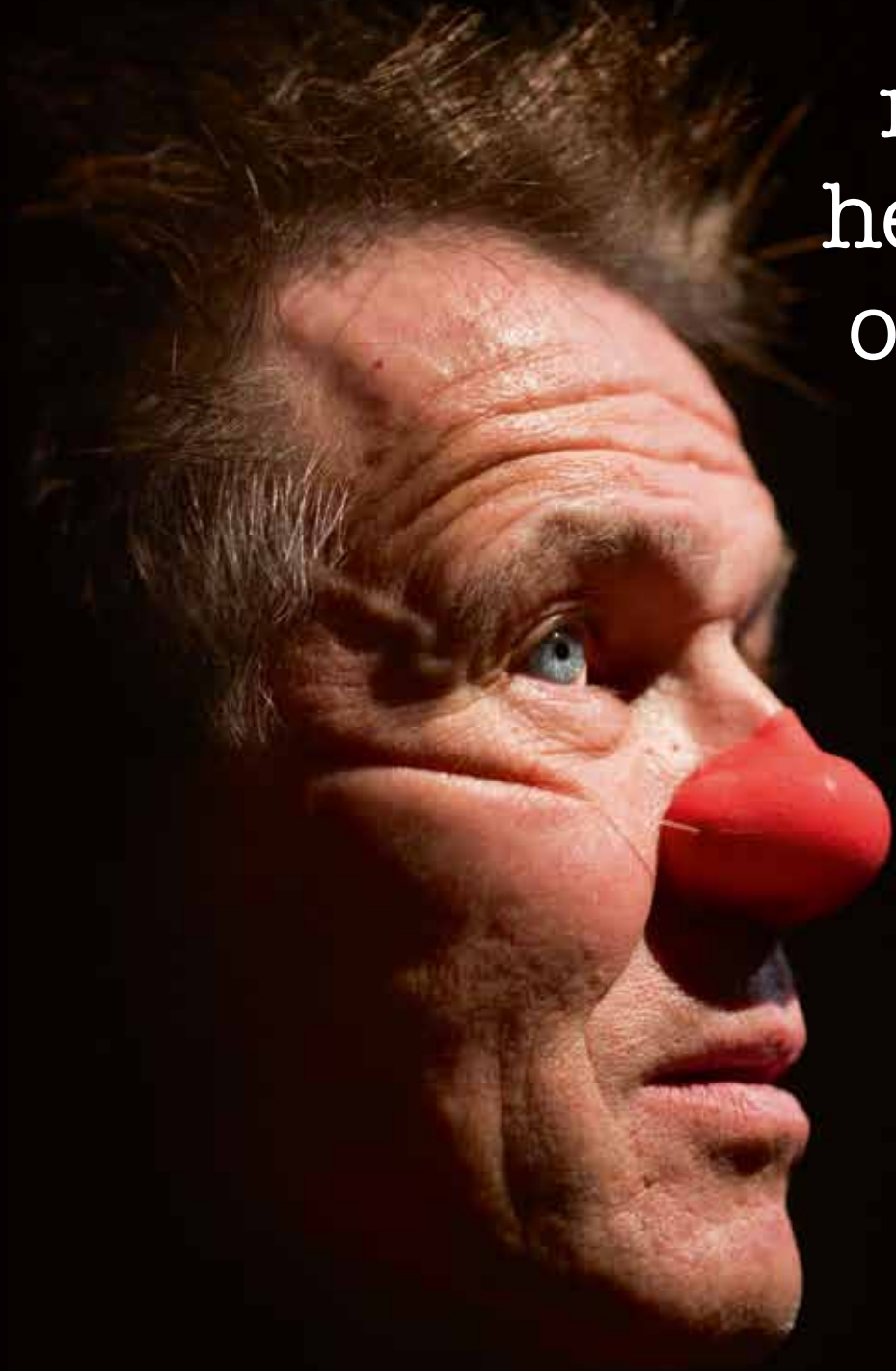
Twee uur voor aanvang van de voorstelling. Arno laadt zijn decor uit, samen met technicus en medespeler Rob, die inmiddels ook is gearriveerd. De Uggs-mevrouw biedt koffie aan. Meevaller.

Arno Huibers wordt op 14 maart 1954 geboren in Eindhoven. Zijn vader is makelaar, zijn

‘Respect voor Bassie. Maar ik wil me onderscheiden’

‘Ik ben blij met mijn rimpels. Ik heb er jaren op gewacht’

moeder zorgt voor de drie kinderen. Arno gaat naar het Van der Puttlyceum en is al snel vastbesloten om acteur te worden. En nee, dat kon niet op luid applaus van zijn vader rekenen. „Mijn vader hoopte, omdat ik de oudste zoon was, dat ik de zaak over zou nemen. Maar ik wilde ontsnappen aan een kantoorleven. Ik heb er later een theaterprogramma over gemaakt, ‘Maskermannetje’, waarin ik het kantoorpak van mijn vader aanheb. Ik speel een makelaarszoon, waarvan de vader wil dat ik ook op kantoor kom werken om huizen te verkopen, maar ik ga op reis met een koffer vol maskers. En word wat ik wil worden: clown.”

Om zijn doel te bereiken moet Arno een aantal omwegen doorstaan. De toneelschool wijst hem af op grond van zijn leeftijd. Bij gebrek aan alternatief doorloopt hij de Pabo en belandt als onderwijzer op de woonwagenscholen van het grootste woonwagencentrum in Eindhoven. „Ik leerde er enorm veel en had het echt naar mijn zin. Maar na een tijdje wilde ik me er ook op een andere manier in ontwikkelen; ik vond dat het lesgeven creatiever kon.”

Hij meldt zich aan bij de Academie voor Expressie door Woord en Gebaar in Utrecht en komt daar voor het eerst in aanraking met clownerie.

Het is liefde op het eerste gezicht.

„Ik kreeg les van Herman Verbeek, hij was de eerste die in Nederland clownslessen gaf op een toneelschool. Clownerie was not done in die tijd. Circus is geen kunst, vinden de meeste mensen nog steeds. Tja, volkskunst. Maar geen theater of toneel. Vraag je buurvrouw of je buurman, de gene waar je nu naast zit: ‘Wat zie je voor je bij het woord clown?’ Nou, dan weet ik nu de uitslag al: iemand met grote flapschoenen, een grote groene geruite strik, grote rode neus en het liefst ook een pruik. Iemand die over zijn eigen voeten struikelt en wordt natgespoten door een plastic bloem. Bassie en Adriaan, dat soort werk. Respect voor wat Bassie doet, maar ik heb me altijd willen onderscheiden. Met mijn clown wil ik andere dingen ontdekken als de gangbare clowns.”

Podium ontmoetingscentrum Geesterhage, 13.45 uur.

Arno warmt zich op. Hij doet yoga-oefeningen en ademt een paar keer diep in en uit. Hij heeft zich omgekleed in een simpele flodderbroek met lang gestreept vest. Schmink draagt hij al tijden niet meer. Vroeger een beetje, maar met het verstrijken van de jaren hebben rimpels de

make-up verdrongen. Rimpels zijn meer dan welkom. Hij heeft er jaren op gewacht. Een clown zonder rimpels is geen clown, vindt hij. De mevrouw van de Castricumse kunstprogrammeringscommissie steekt haar hoofd om de deur. Ze vraagt of het allemaal gaat lukken vanmiddag. Er zijn best wel wat kaartjes verkocht, weet ze te melden. Niet heel veel en dat is natuurlijk jammer, maar tja, we weten allemaal hoe het zit met de crisis enzo en dat de mensen niet zo maar meer geld uitgeven, dus: niks aan te doen. En veel succes. Arno pakt zijn saxofoon en blaast een jazzy muziekstuk.

Het is 1980 als Arno wordt aangenomen bij Circus Holiday, nu beter bekend als het Russisch Staatscircus. Het eerste jaar is de piste

verboden terrein. Hij moet de tent opbouwen en posters plakken. „Als ik mazzel had, was ik net op tijd terug voor de middagvoorstelling en mocht ik als de mensen binnenkwamen een kwartier al improviserend op de tribunes wat doen als clown. Dat was een ongelooflijk zwaar jaar. Ik heb veel geleerd van ome Sjef en tante Fien. Sjef was vroeger fakir, hij lag op een spijkerbed en liep over glasscherven. Met hem plakte ik affiches in de dorpen. Onderweg vertelde hij de bizarste verhalen over het circus. Wat mij dreef?

Ik wilde clown worden. En dan moet je onderaan beginnen.”

Niet tegen elke prijs, overigens. „Twee keer heb ik alles ingepakt om weg te gaan. Een keer omdat ik ook kaartjes aan de voordeuren moest verkopen. Dat verrekte ik. Ik kom hier

om clown te worden, zei ik. Anders was ik wel weer les gaan geven. Of had ik mijn vader opgevolgd als makelaar. Uiteindelijk is de boel gaan kantelen. En mocht ik twee eigen nummers ontwikkelen.”

Na Holiday belandt Arno bij Sjoukje Dijkstra in Ponypark Slagharen. De ex-kunstschaatster runde daar een circus met haar man, de dresseur Karl Kossmayer. „Ze moet daar doodongelukkig zijn geweest. Voorafgaand aan de voorstellingen deed ze de eerste aankondiging. En aan het eind van de show stond ze vlaggetjes te verkopen. Dat is ook weer zo'n typisch voorbeeld van de achterkant van roem; het houdt je als mens dichtbij de aarde.”

Een jaar na 'Sjoukje' en zijn tweede seizoen bij Circus Holiday breekt Arno internationaal door. Hij wordt samen met Milko, de huidige directeur van Circus Renz, gescout door het Italiaanse theatercircus I Clowns en vertrekt met zijn woonwagen naar Turijn. In het vernieuwende circus is hij de protagonist van de voorstelling. Naast glamour – hij krijgt huwelijksaanzoeken en belandt op feestjes van de jetset – krijgt hij ook veel jaloezie te verteren. Plus: het circus raakt financieel in het slop, waardoor de kwaliteit van de voorstellingen onder Arno's maatstaven kelderen. Hij botst meerdere malen met de directeur, die in Arno's ogen de opgebouwde reputatie van het circus verkwaamt door zelf als clown bij de entree te staan met een rode neus op zijn voorhoofd en een sigaret in zijn mond.

Nog voor de boel failliet gaat, neemt Arno ont-

slag. Hij pakt zijn 'Pipo'-wagen in en koerst terug naar Eindhoven.

Weer in Eindhoven valt de desillusie zwaar op de maag. Hij moet afkicken van zijn Italiaanse droom en tegelijkertijd bouwen aan zijn repertoire. 'De glimlach en de bom' is een van de eerste voorstellingen die hij te koop aanbiedt. Hij heeft het druk. Kan moeilijk 'nee' zeggen en is bovendien altijd op zoek naar nieuwe uitdagingen. Zo staat hij in 1992 mede aan de basis van de Cliniclowns, die in ziekenhuizen kinderen met kanker bezoeken.

Samen met zijn collega Patrice Verburg werkt hij een tijd in het Radboudziekenhuis en leidt nieuwe generaties Cliniclowns op. Tot zijn perfectionisme ook hier de kop op steekt. „Ze gingen een andere kant op. Een kant die niet de mijne was. Omdat ik andere opvattingen heb over wat voor soort clown de cliniclown zou moeten zijn en wat voor soort kwaliteit het geheel zou moeten hebben.”

Waarmee we weer belanden bij het Flapschoenen-thema. „Ik was het bijvoorbeeld niet eens met de hoeveelheid schmink. Als je twintig centimeter van een kind verwijderd bent, moet het zo natureel mogelijk zijn. Dan is geen vergroting van expressie nodig. Daar waren zij het in die tijd niet mee eens. Nu is het juist regel.” Via via komt hij in contact met de voormalige Roemeense staatssecretaris van Gezondheid, Alexandra Zugravescu, die het Cliniclowns-concept graag naar Roemenië wil transporteren. Arno zegt, zoals wel vaker,

ja. Negen jaar lang geeft hij workshops, leidt clowns op en speelt hij zelf voor Roemeense kinderen en psychiatrische patiënten. „In een ziekenhuis lagen in die tijd zeshonderd kinderen. Er was een arts en verder twee verpleegkundigen en een paar vrijwilligers. Het was er smerig. Goor. Vuile lakens op de bedden. Ouders moesten zelf eten meenemen. Zo niet dan had je verrekke weinig.

Op een gegeven moment speelden we op zo'n zaal, samen met de kinderen. Ik zag een pleerol liggen, dus ik begin Patrice 'als patiënt' in te wikkelen. Hoop plezier, hoop gelach. Maar als we weer verder willen gaan naar andere kinderen, zien we dat ze die pleerol weer heel netjes aan het terugrollen zijn. Wat blijkt? Omdat ze met twaalf kinderen een wc-rol moeten delen. Sodeju. Wat wij zo effe gebruiken voor een grap en het daarna zo in de prullenbak flikkeren: dat is daar schaars materiaal.”

Communiceren met de Roemeense kindjes is nooit een punt geweest, vertelt hij.

„Of ik speel woordenloos. Of ik praat Brabants. Die kinderen lullen gewoon op z'n Roemeens terug hoor. Het maakt niet uit wat je zegt. Ik heb dat geleerd als reis leider in Marokko. Als mensen aan het bedelen waren en het werd me te gortig, dan begon ik in plat Brabants terug te schelden. Dat werkte. Met Brabants kom je de hele wereld over. En zeker als clown. Ik heb geleerd om steeds minder te praten. Met mijn mimiek kom ik ook heel ver.” Zo ver dat hij het op een goed moment ging toepassen in een speciaal programma voor mensen met dementie. Idee van zijn vriendin, die activiteitenbegeleider is bij zorginstelling Dommelhoeve. „Ik was op zoek naar meer maatschappelijke zingeving in mijn werk. In eerste instantie dacht ik aan de politiek, maar mijn vriendin vond dat een heel slecht plan. Hahaha. Past ook niet bij mij. Ze wees mij op mensen met dementie, een groep waarvan veel patiënten niet makkelijk te bereiken zijn. En waar niet zo veel voor is, in de activiteiten sfeer. Ik dacht: ik kan het eens proberen.”

Het werd een groot succes. „Mimiek is vaak veel krachtiger dan woorden. Mensen met dementie – en dat geldt ook voor kinderen in Roemenië bijvoorbeeld – gaat het niet eens zo zeer om de inhoud van het verhaal. Als zij maar het gevoel hebben dat ze hun verhaal kwijt kunnen. Dat er geluisterd wordt, dat er contact is, bevestiging. Dat er iets gedeeld wordt. Dan heb je als clown de pre dat je zo veel middelen en gereedschappen hebt. Een liefdesliedje zingen, begeleid door een mu-

‘Die drang naar enorme roem heb ik niet meer’

ziekdoosje bijvoorbeeld. Of een zeepbel blazen vanuit je hand. Zelfs de aanraking van vingers kan al een dans suggereren.”

Zijn dementerenden-project mondde uit in de Stichting miMakkus, waarbij voornamelijk mensen met een zorgachtergrond getraind worden om contact te maken via clownstechnieken. „Waarom ik dit soort dingen doe?” Diepe zucht.

„Waarom wilde ik missionaris worden toen ik twaalf was? Hoe komt het dat ik clown ben? Wat is de zingeving? Ik wil iets in mijn leven doen dat maatschappelijk zoden aan de dijk zet. Misschien is het iets katholieks? Ik wil dat anderen ook geluk voelen. Ik ben nooit iets te kort gekomen.”

Fronsrimpel.

„Als ik onrecht of maatschappelijk onvermogen zie, denk ik: 'Ik moet helpen.'”

Denkpauze.

„Ik word heel snel geraakt. Ik heb echt geleerd om tot tien te tellen, want anders loopt het de spuigaten uit. Ik heb gewoon te weinig tijd.”

Lach.

Hij heeft sinds kort namelijk weer iets nieuws. Just 100 Heroes heet het en met dat project (dat onder ander wordt vormgegeven door studenten van de Design Academy) probeert Arno honderd kleine en forse geldschietters bijeen te brengen. Met de opbrengst wil hij Roemeense sociaalpedagogische werkers en psychologen via kunst-therapie met voormalige zwerfkinderen, mishandelde kinderen en ernstig verstandelijk beperkte kinderen laten werken. „Zie www.juststreepje.nl. Hahaha. Nee, even serieus: ze kunnen het geld heel goed gebruiken. Iedere bijdrage is welkom. Daar zet ik me graag voor in.” En dat terwijl het voor hemzelf evenmin gemakkelijke tijden zijn. Arno heeft geen personeel. Geen mensen die voor hem sjouwen, voorstellingen aan de man brengen of een begroting opstellen. Hij heeft ook geen subsidie. Soms incidentele steun van de gemeente, maar door de bank genomen doet hij alles op eigen kracht. Dat valt niet altijd mee. Scholen en culturele instellingen moeten merkbaar bezuinigen en kopen minder voorstellingen van hem in. Daar wil hij niet over klagen, maar hij kan het ook niet ontkennen. Toch weerhoudt het hem er niet van om nieuwe voorstellingen te maken voor zijn eigen theatertje dat hij van het geld voor een mondwater-commercial van Colgate in zijn achtertuin liet bouwen. Onlangs ging er een nieuwe serie van de voorstelling 'Kus me - de clown en zijn muze' van start.

Een sprookjesachtige reis van een clown op zoek naar de ware liefde, die uiteindelijk dichterbij huis blijkt te zijn dan hij zich realiseerde. „Ik heb me laten inspireren door mijn eigen zoektocht. Voorheen droomde ik van grote uitverkochte theaterzalen en had ik dat voor mijn gevoel nodig, als erkenning. Nu realiseer ik me dat ik veel gelukkiger ben in mijn eigen theater in mijn achtertuin, waar ik zowel voor een volle bak als soms voor veertien man speel, maar waarin ik geen concessies hoeft te doen aan het 'grote publiek'. Ik kom steeds dichterbij de kern. Voor mij hoeft die grote roem niet meer. Ik heb dat niet meer nodig.”

Fantaseert hij dan stiekem nooit meer over een carrière in een circus? Grijns. „Ja, soms. Laatst dacht ik: 'Ik zou wel een paar eigen circus-acts willen maken. En dan weer het circus ingaan. De wintercircussen in Nederland, daar zou ik wel willen spelen.'” Maar dan niet als klassieke clown. „Ooit was er een zatte piste-knecht die struikelde terwijl hij de paarden binnen moest brengen. Directeur kwaad, maar het publiek lachte. En zo is de August geboren. De domme clown, die altijd de klappen kreeg. Traditionele clownsacts zijn bijna altijd gekopieerd van andere circussen. Originaliteit is er niet bij. Die nummers missen gevoel. Ik zie mezelf als een clown met een hart. Ik maak mijn eigen nummers. Plus: ik deel iets. Ik kijk de mensen echt aan, het is een wisselwerking. Ook al

zitten er 1200 man.” Stille. „Ik heb een hekel aan de naam clown Arno. Het lijkt op clown Flappie. Bassie. Ik ben Arno Huibers. Clown. Ik ben nooit op zoek gegaan naar het grote effect, maar laat het beeld voor zichzelf praten. Zo'n bom die ik laat afgaan in 'De glimlach en de bom', iedereen zegt altijd dat er een grote BOEM bij hoort voor het effect. Daar ben ik het niet mee eens. Op de eigen angst van het publiek inspelen, is al genoeg. Ik zoek niet alleen de schaterlach. Ook de glimlach. En alles wat er tussen in zit.”

Ontmoetingscentrum Geesterhage, Castricum, 15.00 uur.

Het publiek (toch nog een man of vijftig) klapt en joelt. Het was een prachtige voorstelling. Ingetogen. Ontroerend. Maar ook hilarisch. Met een grote rol voor de kinderen, die nu braaf in een rijtje voor Arno met zijn schminkdoos staan in afwachting van een rode neus.

De mevrouw van de Castricumse kunstprogrammeringscommissie strooit ondertussen met lof. Knap vindt ze het. Misschien tot de volgende keer. En veel succes.

Een jongen in een rolstoel die samen met Arno op een banaan viool mocht spelen, huilt hartverscheurend. „Ik wil niet dat het afgelopen is”, zegt hij snikkend.

Een groter compliment kun je Arno niet geven.

Speellijst

'Kus me - de clown en zijn Muze':

23, 24 (uitverkocht) en 30-3;

1, 13, 14, 27 en 28-4.

Aanvang zaterdag 20.00 uur,

zondag 14.30 uur.